

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/128/2016
Identifikačné číslo spisu:	2712200141
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2017
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:2712200141.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Ľubora Šeba a sudcov Mgr. Miroslava Šeptáka a Mgr. Dušana Čima, v spore žalobkyne Československá obchodná banka, a. s., so sídlom v Bratislave, Žitná 11, IČO: 36 854 140, zastúpenej JUDr. Branislavom Zubercom, advokátom so sídlom v Bratislave, Michalská 9, proti žalovanému L. I., bytom F., O., o zaplatenie 12.853,85 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 3 C 33/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. januára 2016 sp. zn. 26 Co 1/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie v potvrdzujúcej časti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. januára 2016 sp. zn. 26 Co 1/2015 týkajúcej sa zamietnutia zvyšku žaloby a určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere, uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 2. septembra 2009, v časti IV. úročenie a poplatky za úver a v časti VI. úrok z omeškania v znení: „Výčerpaný a nesplatený úver alebo jeho časť sa bude úročiť pevnou úrokovou sadzbou 15,80 % ročne. RPMN na spotrebiteľský úver predstavuje 18,48 % p. a. a celkové náklady dlžníka spojené s týmto úverom, vypočítané podľa údajov platných v čase uzavretia tejto zmluvy, predstavujú čiastku 4.991,20 € za predpokladu, že sa bude čerpať celý úverový limit v prvý deň obdobia čerpania; ak dôjde v dôsledku objektívnych skutočností k zmene RPMN na spotrebiteľský úver, banka po predchádzajúcej dohode s dlžníkom formou oznámenia banky túto zmenu dlžníkovi písomne potvrdí. Priemerná hodnota RPMN pre spotrebiteľský úver platná ku dňu podpisu tejto zmluvy a zverejnená podľa § 7a ods. 2 zákona č. 258/2001 Z. z. je ku dňu podpisu zmluvy 13,01 % p. a. Za podanie žiadosti o úver a za spracovanie úveru dlžník zaplatí poplatok vo výške 199,16 € (SK 5.999,89), ktorý je splatný v deň podpisu. Za správu úveru bude banka účtovať dlžníkovi mesačne poplatok vo výške 1,99 € (SK 59,95), a to za každý i začatý kalendárny mesiac. Dlžník sa zaväzuje platiť tento poplatok v období čerpania vždy ku koncu kalendárneho mesiaca, ďalej ku koncu obdobia čerpania a v období splácania vždy súčasne s každou anuitnou splátkou úveru. Pre prípad omeškania so zaplatením akýchkoľvek záväzkov podľa tejto zmluvy berie dlžník na vedomie a súhlasí s tým, že dlžnú sumu, so zaplatením ktorej bude v omeškaní, je banka oprávnená úročiť úrokom z omeškania. Výška sadzby úroku z omeškania je určená v obchodných podmienkach pre ČSOB spotrebiteľské úvery, ktoré sú súčasťou tejto zmluvy“ z a m i e t a .

Vo zvyšnej potvrdzujúcej časti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. januára 2016 sp. zn. 26 Co 1/2015 týkajúcej sa určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 2. septembra 2009 z r u š u j e.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. októbra 2014 č. k. 3 C 33/2012-90 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 8.082,80 € s 9 % úrokom z omeškania ročne od 27. marca 2011 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 198,61 € a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 182,17 € k rukám jej advokáta do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Určil, že zmluvné podmienky v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere, uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 2. septembra 2009, v časti IV. úročenie a poplatky za úver a v časti VI. úrok z omeškania (v znení uvedenom vo výroku napadnutého rozsudku), sú podmienky neprijateľné a neplatné. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil ustanoveniami § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 5, § 54 ods. 1 a 2, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1 a 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 586/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., § 4 ods. 1 až 4 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej aj „ZoSÚ“), § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Vecne dôvodil, že vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žaloba je dôvodná len v časti, keď medzi žalobkyňou a žalovaným došlo dňa 2. septembra 2009 k platnému uzatvoreniu zmluvy o poskytnutí ČSOB spotrebiteľského úveru č. 003330054R, ktorá je absolútnym obchodom, ale zároveň i spotrebiteľským úverom, keďže skutočnosť, že ide o zmluvu spotrebiteľskú, nebola v konaní rozporovaná. Súd prvej inštancie posúdil zmluvu podľa zákona o spotrebiteľských úveroch a zistil, že obsahuje údaj RPMN, ročnú úrokovú sadzbu, priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov, ustanovenia o konečnej splatnosti úveru a výške bežnej mesačnej splátky. Na základe predmetnej zmluvy bol žalobkyňou žalovanému poskytnutý úver vo výške 10.000,- €; odo dňa čerpania úveru do dňa predčasnej splatnosti úveru žalovaný zaplatil žalobkyni celkom 1.917,20 € a zvyšnú časť úveru neuhradil, preto mu súd uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni nesplatenú časť istiny vo výške 8.082,80 € spolu s 9 % úrokom z omeškania od 27. marca 2011 do zaplatenia. Nárok v časti úrokov, úrokov z omeškania a poplatkov posúdil súd prvej inštancie v zmysle § 4 zákona o spotrebiteľských úveroch a dospel k záveru, že absencia týchto náležitostí síce nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale sankcionuje veriteľa tým, že od spotrebiteľa nemôže požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Dodal, že žalobkyňa síce uvádza, že jednotlivé splátky boli rozrátané na úhradu istiny, úroku, úroku z omeškania a poplatkov, ale zmluva ich nečlení, splátka je vyjadrená iba jednou sumou 244,53 €, pričom aj zo žaloby vyplýva špecifikácia, že žalobkyňa požaduje priznať pohľadávku 12.853,85 € pozostávajúcu z nesplatennej istiny 9.478,21 €, úrokov z úveru 2.343,06 €, úrokov z omeškania 985,78 €, z debetného zostatku 1,61 €, z poplatkov 45,19 €; keďže však ide o úver bezúročný a bezpoplatkový, nebolo možné žalobkyni nárok v celom rozsahu priznať. Poukázal pritom aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 1995 sp. zn. 6 Obdo 4/94, v zmysle ktorého nie je možné požadovať úroky z omeškania z príslušenstva. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že preskúmal zmluvné podmienky obsiahnuté v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere zo dňa 2. septembra 2009 ako aj zmluvné podmienky obsiahnuté v obchodných podmienkach pre ČSOB spotrebiteľské úvery (úročenie úveru, poplatok za predčasné splatenie úveru, poplatok za podanie žiadosti o úver a za spracovanie úveru, poplatok za správu úveru a za poistenie) a zistil, že tieto obsahujú neprijateľné zmluvné podmienky preto, lebo sa odchyľujú od ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 566) v neprospech spotrebiteľa, neboli individuálne dojednané, resp. boli dojednané v rozpore so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka a § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka). O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 142 ods. 2 O.s.p. a v konaní úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania i náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 25,76 %, čo predstavuje jej čistý úspech vo veci.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. januára 2016 sp. zn. 26 Co 1/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti, v časti určenia

zmluvných podmienok za neprijateľné a v časti trov konania ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.); s odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa v celom rozsahu stotožnil (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Zdôraznil, že námietka dovolateľky týkajúca sa prednostného použitia Obchodného zákonníka na daný vzťah je nedôvodná, keďže ide o spotrebiteľský právny vzťah, i keď o úver, t. j. absolútny obchod upravený v Obchodnom zákonníku. Aplikácia Obchodného zákonníka by znamenala spochybnenie režimu ochrany práv spotrebiteľa obsiahnutého v Občianskom zákonníku (§ 52 a nasl.) a v osobitných predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa, ktoré sú voči Obchodnému zákonníku osobitnou prednostne použiteľnou právnou úpravou (*lex specialis*). Uviedol, že podľa § 4 ods. 2 písm. i/ ZoSÚ zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Primárnemu účelu právnej úpravy normami spotrebiteľského práva (ktorým je zrozumiteľnosť pre spotrebiteľa a ochrana tohto - z povahy veci slabšieho účastníka právneho vzťahu) zodpovedá len taký výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i/ zákona č. 258/2001 Z. z., ktorý každý z atribútov vyjadrených v zákone slovami „výška“, „počet“ a „termíny splátok“ viaže ku každej z tam uvedených zložiek spotrebiteľského úveru majúceho sa v konečnom dôsledku zaplatiť, teda ako k istine, tak i k úrokom a tiež k poplatkom. Naplneniu uvedeného účelu preto nemôže učiniť zadosť zmluva neobsahujúca aj vyčíslenie čiastkových súm reprezentujúcich jednotlivé čiastkové položky, čo je napriek odchylnosti takejto úpravy spotrebiteľských úverov od úpravy úverov všeobecne práve dôkazom zvýšenej pozornosti venovanej ochrane spotrebiteľa, ktorý by pri rozhodovaní sa, či zmluvu uzavrie, nemal byť zavádzaný ani problematickými údajmi, z ktorých nemusí byť schopný vyvodiť, aké bude skutočné navýšenie sumy reálne mu poskytnutej a teda i celková cena, za ktorú si požičiava a ktorú takto bude povinný veriteľovi vrátiť. Odvolací súd poukázal aj na § 4 ods. 3 ZoSÚ, podľa ktorého pri nesplnení podmienok podľa odseku 2 je zmluva o spotrebiteľskom úvere platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe a/ poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo b/ dodaný tovar alebo poskytnutá služba. Ak však zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. a/, b/, d/ až j/, k/ a l/, poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), t. j. pred 1. júlom 2016, ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Namietala, že má nárok na zaplatenie celej dlžnej sumy vo výške 12.853,85 € s celým príslušenstvom. Vzhľadom na skutočnosť, že zmluva o úvere bola uzavretá podľa Obchodného zákonníka a dlžník neurčil spôsob zaúčtovania splátok na svoj dlh, žalobkyňa postupovala v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky, keď v zmysle § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka pri plnení peňažného záväzku započítala platenie najprv na úroky a potom na istinu. Žalobkyňa nesúhlasí ani s názorom súdu prvej inštancie, že vyčíslené úroky a poplatky ako aj nevyčíslené úroky z úveru a úroky z omeškania jej nebolo možné priznať z dôvodu, že zmluva o úvere neobsahuje všetky zákonom požadované náležitosti, a preto je podľa názoru súdu považovaná za bezúročnú a bez poplatkov. Zastáva názor, že predmetná zmluva obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti. Žalobkyňa namietala aj zamietnutie jej nároku na poplatky vo výške 45,19 € z dôvodu, že tieto pozostávajú prevažne z poplatkov za správu úveru a z poplatkov za poistenie, ktoré súd považuje za individuálne nedojednané. Tvrdí, že skutkový stav zistený súdom nie je správny. Zo žalobkyňou predloženého listinného dôkazu - Žiadosť o poskytnutie úveru - vyplýva, že žalovaný sám požiadala o poistenie úveru zaškrtnutím kolónky „Žiadam o Poistenie S-úveru - Áno - variant A; mal možnosť vybrať si aj alternatívu „Nie“. Žalobkyňa ďalej nesúhlasí so zamietnutím jej žaloby v časti úrokov z omeškania z úrokov z úveru. Svoj nárok opiera o ustanovenia § 369 a 497 Obchodného zákonníka a § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na skutočnosť, že v žiadnom ustanovení Občianskeho zákonníka ani Obchodného zákonníka sa neuvádza, že úroky z omeškania patria veriteľovi len pri omeškaní s plnením istiny, ale uvádza sa, že ak sa dlžník dostane do omeškania s plnením peňažného dlhu/záväzku, ktorým sa myslí aj záväzok uhrádzať zmluvne dohodnuté úroky z úveru a poplatky, má žalobkyňa za to, že ňou uplatnený nárok na zaplatenie dlžnej sumy spolu s príslušenstvom, vrátane nároku na úhradu úrokov z omeškania z úrokov z úveru, je v celom rozsahu dôvodný a upravený aj právnymi predpismi Slovenskej republiky. V danej súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Obo 143/98 a na rozhodnutie

Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 4 Cob 62/2007. Žalobkyňa tiež namieta určenie neprijateľnosti určitých zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere. Tvrdí, že v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje akýkoľvek dôvod, pre ktorý súdy usúdili, že nimi špecifikované (neprijateľné) zmluvné podmienky majú spôsobovať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa. Navyše s ohľadom na obsah úverového vzťahu je nutné konštatovať, že dojednania o úrokoch, úrokoch z omeškania a ďalších sa jednoznačne týkajú hlavného predmetu plnenia a uvedené zmluvné podmienky boli v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami vyjadrené a dojednané určito, jasne a zrozumiteľne (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Rozhodnutia súdov nižších inštancií neprímeraným spôsobom zvýhodňujú žalovaného ako spotrebiteľa, keď tieto rozhodnutia v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia zbavujú žalovaného zodpovednosti za porušenie jednoznačných záväzkov, ktoré prevzal uzavretím zmluvy o úvere. Z uvedených dôvodov navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal včas dovolateľ zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a že ide o rozsudok, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné s výnimkou časti dovolania smerujúcej proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu v časti o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru.

5. Vzhľadom k tomu, že dovolanie žalobkyne bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, a prípustnosť podaného dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

6. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

7. V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Občiansky súdny poriadok pripúšťal dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak ním bol napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2) a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3).

8. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom ide o potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Prípustnosť dovolania žalobkyne teda vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p.

9. Podľa ustanovenia § 242 ods. 1 druhej vety O.s.p., ukladajúceho dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., najvyšší súd preskúmal prípustnosť dovolania nielen vo vzťahu k § 238 a k § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto

v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

10. Žalobkyňa existenciu procesných vád konania vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Z týchto ustanovení preto prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť.

11. Dovolací súd následne pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalobkyňou (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorým poukazovala na nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Konkrétne vo svojom dovolaní namietala, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, keďže žalobkyňa postupovala v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky, keď v zmysle § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka pri plnení peňažného záväzku započítala platenie najprv na úroky a potom na istinu; zmluva o ČSOB spotrebiteľskom úvere obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti; žalobkyňa má nárok na poplatky vo výške 45,19 € ako aj na úroky z omeškania z úrokov z úveru; súdom označené zmluvné ustanovenia obsiahnuté v predmetnej spotrebiteľskej zmluve nie sú neprijateľnými zmluvnými podmienkami.

12. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V nadväznosti na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že obsah dovolacích námietok uvádzaných žalobkyňou v dovolaní je totožný s jej odvolacími námietkami. Žalobkyňa teda už vo svojom riadnom oprávnom prostriedku využila možnosť uplatniť svoj vplyv na konanie, a to vyjadrením sa k vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia.

13. K dovolacej námietke žalobkyne týkajúcej sa prednostného použitia Obchodného zákonníka na daný právny vzťah odvolací súd správne uviedol, že je nedôvodná, keďže ide o spotrebiteľský právny vzťah (s poukazom na postavenie zmluvných strán a dojednaný obsah práv a povinností), i keď o úver, t. j. absolútny obchod upravený v Obchodnom zákonníku. Aplikácia Obchodného zákonníka by znamenala spochybnenie režimu ochrany práv spotrebiteľa obsiahnutého v Občianskom zákonníku ako aj v osobitných predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa, ktoré sú voči Obchodnému zákonníku osobitnou prednostne použiteľnou právnou úpravou ako lex specialis.

14. Odvolací súd (rovnako súd prvej inštancie) na zistený skutkový stav správne aplikovali § 4 ods. 2, 3 ZoSÚ. Súd prvej inštancie zistil, že zmluva o poskytnutí ČSOB spotrebiteľského úveru obsahuje údaj RPMN, ročnú úrokovú sadzbu, priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov, ustanovenia o konečnej splatnosti úveru a výške bežnej mesačnej splátky. Na základe predmetnej zmluvy bol žalobkyňou žalovanému poskytnutý úver vo výške 10.000,- €; odo dňa čerpania úveru do dňa predčasnej splatnosti úveru žalovaný zaplatil žalobkyni celkom 1.917,20 € a zvyšnú časť úveru neuhradil, preto mu súd uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni nesplatenú časť istiny vo výške 8.082,80 € spolu s 9 % úrokom z omeškania od 27. marca 2011 do zaplatenia. Nárok v časti úrokov, úrokov z omeškania a poplatkov posúdil súd prvej inštancie v zmysle § 4 zákona o spotrebiteľských úveroch a dospel k záveru, že absencia týchto náležitostí síce nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale sankcionuje veriteľa tým, že od spotrebiteľa nemôže požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Dodal, že žalobkyňa síce uvádza, že jednotlivé splátky boli rozrátané na úhradu istiny, úroku, úroku z omeškania a poplatkov, ale zmluva ich nečlení podľa § 4 ods. 2 písm. i/ ZoSÚ tak, ako to v predmetnom ustanovení stanovil zákonodarca, splátka je vyjadrená iba jednou sumou 244,53 €;

spotrebiteľský úver sa preto považuje za bezúročný a bez poplatkov. Odvolací súd správne doplnil, že primárnemu účelu právnej úpravy normami spotrebiteľského práva zodpovedá len taký výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i/ zákona č. 258/2001 Z. z., ktorý každý z atribútov vyjadrených v zákone slovami „výška“, „počet“ a „termíny splátok“ viaže ku každej z tam uvedených zložiek spotrebiteľského úveru majúceho sa v konečnom dôsledku zaplatiť, teda ako k istine, tak i k úrokom a tiež k poplatkom. Naplneniu uvedeného účelu preto nemôže učiniť zadosť zmluva neobsahujúca aj vyčíslenie čiastkových súm reprezentujúcich jednotlivé čiastkové položky, čo je napriek odchylnosti takejto úpravy spotrebiteľských úverov od úpravy úverov všeobecne práve dôkazom zvýšenej pozornosti venovanej ochrane spotrebiteľa.

15. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne spochybňujúcu úplnosť zistenia skutkového stavu veci treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

16. Podľa § 153 ods. 1 O.s.p. súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti. Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná. Podľa ods. 4 ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia.

17. Možnosť súdu aj bez návrhu výslovne uviesť neprijateľnú zmluvnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy vo výroku rozhodnutia bola do Občianskeho súdneho poriadku zavedená zákonom č. 384/2008 Z. z., a to doplnením odseku 3 do ustanovenia § 153 a následne doplnená o nový odsek 4 a to zákonom č. 575/2009 Z. z., ktorý mal za cieľ dosiahnuť účinné prostriedky na eliminovanie používania neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, doplniť neúplnú transpozíciu Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v Občianskom zákonníku a zvýšiť kompetencie Komisie na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Vo vzťahu k novému ustanoveniu § 153 ods. 4 O.s.p., zavedenému do Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 575/2009 Z. z., dôvodová správa výslovne uvádza, že navrhovaná právna úprava súvisí so záväznosťou výroku rozsudku, pričom rozhodovanie ultra petit má oporu už v ustanovení § 153 ods. 3 O.s.p. a naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve vyplýva priamo zo zákona (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Dôvodová správa v súvislosti s ustanovením § 153 ods. 4 zdôrazňuje, že rozsudok podľa tohto ustanovenia nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci (res iudicatae) pre spory dodávateľa s inými spotrebiteľmi, ktorí neboli účastníkmi konania v konaní, v ktorom bol vyhlásený tento rozsudok. Súd môže vyhlásiť zmluvnú podmienku za neprijateľnú aj ex officio.

18. Cieľom uvedenej právnej úpravy je, aby spotrebiteľ bol chránený pred záväzkom voči nekalej podmienke uvedenej v spotrebiteľskej zmluve (aby ho táto podmienka nezaväzovala), a to aj v prípade, ak kvôli neznalosti práva nespochybní podmienku, o ktorú sa opiera žaloba voči nemu. Má pôsobiť ako odstrašujúci prostriedok a predchádzať nečestným zmluvným podmienkam. Základným predpokladom pre postup v zmysle citovaných ustanovení je, že predmetom sporu je právny vzťah vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy. Zákon ďalej vyžaduje, že ide o podmienku neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti v zmysle hmotného práva, že sa vyskytla vo viacerých prípadoch, resp. že súd zamietol návrh dodávateľa práve z dôvodu neprijateľnej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takejto podmienky uložil

povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Ak sú tieto skutočnosti naplnené, súd môže, resp. má povinnosť aplikovať vyššie citované ustanovenia O.s.p. Nie je pritom právne významné, že dodávateľ (žalobca) prestal zmluvnú podmienku, ktorú súd určil za neprijateľnú, v spotrebiteľských zmluvách používať. Význam vyslovenia konkrétnej neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve vo výroku rozsudku nie je totiž iba v tom, aby dodávateľ „donútil“ k náprave tohto stavu, ale aj v preventívnom pôsobení na ďalších dodávateľov, ktorí by mienili rovnaké alebo obdobné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách použiť.

19. Ako už bolo uvedené, v preskúmvanej veci konajúce súdy vychádzali zo správneho záveru, že v danom prípade žalobkyňa uplatňuje voči žalovanému plnenie vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy, a teda že ide o právny vzťah, na ktorý treba aplikovať normy spotrebiteľského práva. Ďalej uviedli, že zmluvné podmienky v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere č. 003330054R, uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 2. septembra 2009, v časti IV. úročenie a poplatky za úver a v časti VI. úrok z omeškania (v znení uvedenom vo výroku napadnutého rozsudku), sú podmienky neprijateľné a neplatné a z akých dôvodov. Aj tieto závery (s výnimkou vyslovenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru) dovolací súd považuje za správne, zodpovedajúce výsledkom vykonaného dokazovania. V danej veci boli splnené všetky zákonné predpoklady vyplývajúce z ustanovenia § 153 ods. 3 O.s.p. pre možnosť súdu aj bez návrhu v rozsudku vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách žalobkyne je neprijateľná. Súd prvej inštancie preto v súlade so zákonom vo výroku rozsudku vyslovil, že v ňom špecifikované zmluvné podmienky (s výnimkou už spomínanej neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru) sú neprijateľné a nárok žalobkyne na plnenie opierajúce sa o takéto podmienky zamietol. Následne aj potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti treba považovať za vecne správny. Keďže úverová zmluva jednotlivé splátky úveru nečlení podľa § 4 ods. 2 písm. i/ ZoSÚ tak, ako to v predmetnom ustanovení stanovil zákonodarca (splátka je vyjadrená iba jednou sumou 244,53 €), spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Na tento záver správne nadväzuje výrok o neprijateľnosti zmluvných podmienok týkajúcich sa poplatkov za podanie žiadosti o úver, za spracovanie úveru ako i za správu úveru, hoci sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Opačný záver by viedol k neudržateľnosti rozhodnutia, keď na jednej strane súd označil poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov, ale vyššie uvedené zmluvné podmienky by bolo možné naďalej považovať za platné resp. prijateľné (ako to žiadal dovolateľ).

20. V rámci dovolacích námietok vo vzťahu k určeniu neprijateľných zmluvných podmienok dovolateľ tiež namietal nedostatok riadneho odôvodnenia, keď podľa jeho presvedčenia v odôvodnení rozhodnutia súdov nižších inštancií absentuje akýkoľvek dôvod, pre ktorý súdy usúdili, že nimi špecifikované (neprijateľné) zmluvné podmienky majú spôsobovať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa. Z uvedeného možno vyvodiť, že podľa dovolateľky sú rozhodnutia súdov oboch inštancií založené na nedostatočných dôvodoch, sú nepresvedčivé, čím v podstate namieta aj nedostatok ich odôvodnenia. V nadväznosti na uvedené je potrebné uviesť, že judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) už dávnejšie považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. V tejto však odvolací súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k potvrdzeniu rozsudku súdu prvej inštancie, preto nebol dôvod na postup podľa druhej vety citovaného

stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávajúcu vec, z ktorých vyvodil svoje právne závery, ktoré v potrebnom rozsahu vysvetlil. Tiež rozhodnutie odvolacieho súdu (s výnimkou vyslovenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Treba tiež mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. V danom prípade je z rozhodnutia súdov oboch inšancií celkom zrejmý a zrozumiteľný záver, prečo bola žaloba vo zvyšku zamietnutá, žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 198,61 € a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 182,17 € ako i to, prečo zmluvné podmienky v zmluve o ČSOB spotrebiteľskom úvere, uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 2. septembra 2009, v časti IV. úročenie a poplatky za úver a v časti VI. úrok z omeškania (v znení uvedenom vo výroku napadnutého rozsudku) s výnimkou vyslovenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru, sú podmienkami neprijateľnými a neplatnými.

21. V prípade vyslovenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru bol dovolací súd toho názoru, že požadovanie tohto kompenzačného poplatku pri predčasnom splatení úveru vychádzalo z platného právneho poriadku (§ 4 ods. 2 písm. n/ a § 6 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch; obdobné závery vyplývajú tiež z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo 266/2009), na čo správne poukazovala aj žalobkyňa, pričom s jej námietkami sa odvolací súd nezaoberal dostatočne, a preto dospel aj k nesprávnemu právnomu záveru. Navyše v danom prípade vyslovenie neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky nemá ani žiadnu vecnú súvislosť s preskúmaným prípadom, keďže z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovaný uhradil predčasne čo i len časť žalovanej sumy. Z uvedeného dôvodu dovolací súd vo zvyšnej potvrdzujúcej časti rozsudok Krajského súdu v Trnave z 26. januára 2016 sp. zn. 26 Co 1/2015, ktorou určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru, zrušil podľa § 449 ods. 1 CSP.

22. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňou podané dovolanie síce vyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu (§ 470 ods. 2 CSP v spojení s § 238 ods. 3 O.s.p.); výsledok najvyšším súdom uskutočneného dovolacieho prieskumu ale vedie k záveru, že jej dovolanie je nedôvodné (s výnimkou časti dovolania smerujúcej proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu v časti o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasného splatenia úveru, vid' bod 21.). Najvyšší súd preto dovolanie žalobkyne v tejto časti zamietol podľa § 448 CSP.

23. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.